

Aikuiskoulutustuki opintovapaan mahdollistajana

23.9.2025

Orpon hallituksen työllisyystoimena kesällä 2024 tapahtuneet aikuiskoulutustuen, ammattitutkintostipendin ja vuorotteluvapaan lakkauttamiset ovat puhuttaneet sekä mediassa että työyhteisöissä. Viimeinen mahdollisuus aikuiskoulutustuen hyödyntämiseen määräajan sisällä alkaneisiin opintoihin on vielä tällä syyslukukaudella vuoden 2025 loppuun saakka. Aikuiskoulutustuen lakkauttamista on perusteltu muun muassa työllisyyden vahvistamisella 10 000 henkilötyövuodella (Valtioneuvosto, 2024).

Aikuiskoulutustuen merkitys sote-alalle

Aikuiskoulutustuki on vaikuttanut suuresti esimerkiksi henkilöstön koulutustason nostoon sekä nimenomaan työssä jaksamiseen (OAJ, 2023). Vielä viitisen vuotta sitten tuolloin uudistuneesta aikuiskoulutustuesta uutisoitiin näkökulmalla, jossa aikuiskoulutustuen nähtiin tukevan työssäkäyntiä opiskelujen ohessa (STT, 2020). Uutinen nosti esiin myös sen, että 75 prosenttia tuensaajista oli naisia; tästä voisi päätellä koulutustason noston palvelleen erityisesti naisvaltaisia aloja. Sosiaali-, terveys- ja kasvatusalan ammattijärjestö Tehy kertookin viitaten parin vuoden takaisiin tilastoihin aikuiskoulutustuen olleen merkittävä tekijä sote-alan työvoiman määrän kasvulle (Turunen, 2024). Viime viikolla Tehy puolestaan uutisoi useiden sosiaali- ja terveysalan tutkintojen hakijamäärien laskusta (Hankonen, 2025). Alan aloituspaikkamääriä on viime vuosien aikana lisätty sote-alan tarpeisiin, mutta nyt aikuiskoulutustuen lakkauttamisen vaikutus näkyy suoraan juuri sote-alojen koulutusten hakijamäärien laskuna (Hankonen, 2025).

Tuoreehko päätös lakkauttaa aikuiskoulutustuki näyttäytyy vähintäänkin kiinnostavassa valossa peilaten myös viimeaikaisiin uutisiin siitä, että alle 35-vuotiaiden hakemat eläkepäätökset ovat nousseet lähes 40

prosenttia (STT, 2025). Samalla tämä alle 35-vuotiaiden ikäryhmä on suurin ryhmä, jolle myönnettiin mielenterveysperustainen työkyvyttömyyseläke kuluvan vuoden 2025 aikana. Nuorten aikuisten työssä jaksamisen kysymykset ovatkin olleet ajankohtaisimpien aiheiden joukossa tämän päivän työelämään liittyen (STT, 2024). Työllisyysrahaston (2023) oman tutkimuksen mukaan aikuiskoulutustuki koettiin erityisesti väylänä alanvaihtoon sekä sen nähtiin tuovan helpotusta työn kuormittavuuteen. Tutkimus pohjautui noin 5000 vastaukseen, ja tutkimuksen tekijät kokivat aineiston vastanneen hyvin aikuiskoulutustukea saavia henkilöitä iän, sukupuolen sekä opintoja edeltäneen koulutustason suhteen.

Työllisyysrahaston toteuttaman tutkimus on saanut osakseen myös kritiikkiä. Esimerkiksi Virtanen (2023) kritisoi tutkimusaineiston pientä kokoa, joka aiheuttaa pulmia aineiston yleistettävyyteen. Huttula ja Yli-Suomu (2021, s. 8) puolestaan näkevät koulutuksen ja koulutusetuuksien kasaantuvan nimenomaan tietyille, usein jo koulutetuille henkilöille ja ulkopuolelle jäävät ne, jotka eniten työuran aikaisesta koulutuksesta hyötyisivät. Myös Virtanen (2023) tuo esiin samaa näkökulmaa, mutta lisää myös, että todennäköisesti aikuiskoulutustuen poistumisen myötä menetetään jotakin arvokasta ja hyödyllistä. Virtanen pohtii myös sitä, miten tuen lakkauttaminen vaikuttaa yhteiskunnan kannalta hyödylliseen kouluttautumiseen. Usein uutisissa ja artikkeleissa voidaankin nähdä joko rinnakkain tai vastakkain yksilön hyvinvoinnin ja valinnanvapauden sekä kansantalouden näkökulmat.

Ammatillista kasvua ja pieni tauko työelämästä

Olen opiskellut työn ohessa ison osan työelämästäni. Opiskelu on tuottanut alanvaihdoksen, päivittänyt osaamista, tuonut uusia työmahdollisuuksia ja on antanut paljon sisältöä elämään. Opiskelu on myös imaissut mukaansa. Olen opiskellut monia eri oppiaineita, joista on muodostunut kokonaisuus, joka tukee tämänhetkistä työtäni ammattikorkeakoulun lehtorina. Niin paljon kuin olen opinnoista saanutkin, pidempi opiskelu vaativankin työn ohessa ei ole aina ollut kevyttä tai helppoa. Tämänhetkiset opintoni ovat vaatineet viikoittaista läsnäoloa päiväluennoilla sekä muun muassa ulkomailla tapahtuneen harjoittelun. Tämä ei olisi voinut toteutua ilman opintovapaan ja aikuiskoulutustuen antamaa mahdollisuutta.

Substanssiosaamiseni kasvun lisäksi opintovapaan aikana olen saanut tarkastella opettajuutta aivan uudella tavalla. Olen pystynyt tarkastelemaan toisten opettajien pedagogisia ratkaisuja ja saamaan niistä ideoita omaan opetukseeni sekä opiskelijan rooli on antanut vielä lisää ymmärrystä omien opiskelijoideni tilanteita kohtaan. Opintovapaa on tarjonnut myös pienen ja tarpeellisen irtioton työelämästä.

Opintovapaa on sopivassa suhteessa vastuuta ja vapautta mahdollistaen oman osaamisen päivittämistä ja pienen tauon työelämästä (kuva: Pixabay.com).

Virpi Nikkola
KM, lehtori
SEAMK

Lähteet

Hankonen, R. (2025). Aikuiskoulutustuen poisto vähensi hakijoita sote-alan koulutuksiin – Tehy vaatii tilanteen korjaamista. Uutinen 1.9.2025.

Huttula, T. & Yli-Suomu, R.-M. (2021) Työllisuusrahasto työn murroksessa: näkökulmana jatkuva oppinen ja työkyvyn ylläpitäminen. Sosiaali- ja terveysministeriö.

OAJ. (2023). ”Aikuiskoulutustukea ei pidä lakkauttaa! – Lue OAJ:n ja SOOLin vetoomus työministerille. Uutinen 1.9.2023.

STT. (2025). Lähes 40 % nousu alle 35-vuotiaiden hakemiin eläkkeisiin – ”Miten nuorten mielenterveys kestää työelämään pääsyn vaikeudet?” Tiedote 5.8.2025.

STT. (2024). Nuorten työn imu on laskenut – mistä apu nuorten hyvinvointiin työelämässä? Tiedote 31.10.2024.

STT. (2020). Uudistunut aikuiskoulutustuki tukee työssä käyntiä opiskelujen ohella. Tiedote 29.5.2020.

Turunen, V. (2023). Aikuiskoulutustuki toi viime vuonna sote-alalle reilusti enemmän väkeä kuin vei alalta pois. Uutinen 20.3.2024.

Työllisyysrahasto. (2023). Aikuiskoulutustuella opiskelulla tavoitellaan alanvaihtoa, helpotusta työn kuormittavuuteen ja korkeampaa tutkintoa. Uutinen 15.6.2023.

Valtioneuvosto. (2024). Aikuiskoulutustuki, ammattitutkintostipendi ja vuorotteluvapaa lakkautetaan. Tiedote 30.5.2024.

Virtanen, H. (2023). Hallitus aikoo lakkauttaa aikuiskoulutustuen. Pääkirjoitus. Kansantaloudellinen aikakausikirja, 119.